

M I N D E E S S A Y

Af Poul Poder og Morten Emmerik Wøldike

Henning Bechs positivt, kritiske nydelsessociologi

I dette essay præsenterer vi afdøde sociologiprofessor Henning Bechs værk og betydning med tre nedslag på hans samtidsdiagnostiske bidrag, hans særlige sociologisk-fænomenologiske analysemetode, samt hans positivt, kritiske tilgang som forsker. Det er en tilgang, der bidrager til samfundets kritiske selvrefleksion ved at udlægge mulighederne for, hvordan vi kan agere som oplyste borgere, som kan foretage informerede valg udi livsførelsens svære kunst i en senmoderne og værdipluralistisk tid præget af opbrud, digitalisering og nye sociale strømninger. Vores ærinde er ikke blot at mindes og hylde Bech, som vi begge har kendt som underviser, vejleder, kollega og ven. Vi ønsker også at fremlægge og drøfte, hvordan hans værk kan inspirere sociologers aktuelle og fremtidige arbejde.

Et afgørende punkt i Bechs forfatterskab har at gøre med byen. Han ser byen som mere end blot ophobninger af mennesker, kapital og diskurser. Byen er også i sig selv *stimulerende*. Den er både tiltrækkende og lokkende og frastødende og 'for meget' i sin vekslen mellem nærhed og distance, mylder og flimmer, overflade og blik, frihed og fare. Det er noget enhver, der bevæger sig rundt i byen eller telebyen (og hermed også på de mange skærme og digitale platforme), givetvis har erfaret. Bech ser byen som et både betingende alment livsvilkår og et mulighedsskabende livsrum for menneskelig udfoldelse. Han betoner byrummenes sanselige og stemningsmæssige kvaliteter og vægter ikke mindst deres æstetiske og erotisk-seksuelle potentiale som en afgørende ramme for det moderne samfunds forskellige livsformer. I Bechs vægtige analyser af fænomener som æstetisering, seksualisering, blikket og den billedmedierede iscenesættelses stigende samfundsmæssige betydning fremskriver han et positivt og nydelsesmæssigt aspekt. Dette aspekt må ifølge Bech indgå i den sociologiske undersøgelse af forskellige livsrum, fordi de udgør et væsentligt element i menneskers livsudformninger i moderne samfund.

Efter Bech blev professor emeritus på Sociologisk Institut ved Københavns Universitet i 2014, gik rejsen ofte til Istanbul for at nyde byens mennesker, arkitekturen og dens særlige *ambience*. Det var i storbyen, hvor øst og vest mødes, at han tog fat på et stort anlagt og ambitiøst *kosmopolis*-projekt, hvor han undersøgte fællestræk ved menneskers eksistens i verden gennem de store religiøse skrifter, verdensanskuelser og skønlitteratur i et ønske om at formidle et grundlag for en mere fredelig sameksistens mellem mennesker og samfund globalt set (Bech 2008a, 2008b).¹ Dette arbejde blev desværre brat afbrudt, da Bech blev ramt af en hjerneblødning i sommeren 2017. En delvis lammelse og angstprægede eftervirkninger stoppede et produktivt otium og satte desværre punktum for en usædvanligt imponerende forskerkarriere med internationalt vingeang. Henning Bech døde i foråret 2019.

Selv om Bech nok kunne virke både utilnærmelig som menneske og som en barsk forsker, var han som kritisk intellektuel anderledes åben og nysgerrig; en veludviklet sensitivitet over for det moderne samfunds forskellige dimensioner og affirmativ vilje til at udforske det levede livs begrænsninger og ikke mindst muligheder. Bechs sociologi gennemstrømmes af en bejaelse af »det levede liv«, dets værdier og muligheder. Livet kan ikke vente på at blive levet til efter 'revolutionen', eller når en evighed af destabiliseringer har forrykket og skubbet en smule til 'diskurserne' og 'performativerne'. Bech minder om, at det senmoderne liv rummer mange dimensioner og har også sanselige-æstetiske sider, som overses i megen såkaldt 'kritisk' sociologi. At undersøge *det, som er eksisterende* fra både et positivt, kritisk og etisk perspektiv er værdifuldt, hvilket Bechs sociologi til fulde demonstrerer.

Samtidsdiagnostiker og sociologisk fortæller

Henning Bech efterlader sig et tankevækkende sociologisk forfatterskab, der har sat aftryk både i nordisk og international sammenhæng. Han udgav en lang række af artikler, bøger og interviews om temaer som byliv, køn, seksualitet, billedmedier, kultur, livsstil, etik, etnicitet og racisme, samt samfunds- og kulturvidenskabernes videnskabsfilosofi (Bech 1987, 1992, 1996, 1997, 1998a, 1998b, 2004, 2005a, 2009, 2012).² Kendte sociologer som Anthony Giddens, Zygmunt Bauman og Jeffrey Weeks har betegnet Bechs hovedværk *When Men Meet. Modernity and Homosexuality* som et originalt bidrag til den sociologiske forskning i (homo)seksualitet.³ Herhjemme har sociologiprofessor Margareta Bertilsson, der sammen med Richard Sennett og Steven Seidman bedømte Henning Bechs doktordisputats i 1999, beskrevet hans forskningsarbejde som »revolutionary, and not just normal science« (Bertilsson 2014). Bech fremhævede selv Bauman som sin mentor og støtte. At anerkendelsen var gensidig afspejles af Baumans referencer til Bechs arbejde og hans udtalelse om, at når han læste Bechs tekster, tog han altid noter.

Selv om Bech nok især er kendt for sin forskning om (homo)seksualitet i moderne samfund, går hans bidrag langt videre. Han udvikler en selvstændig samtidsanalyse som en kritisk, supplerende sociologisk *fortælling* til eksempelvis Baumans, Giddens, Bechs eller Maffesolis samtidsdiagnoser. Da originale sociologiske samtidsdiagnoser ikke er hverdagskost inden for en dansk samfundsvidenskabelig kontekst, er der al mulig grund til at reflektere over, hvordan Bechs forfatterskab kan kvalificere den sociologiske faglighed og fantasi i fremtidige analyser af samtiden.

Bechs forfatterskab leverer substantielle og metodologiske bidrag til analysen af det senmoderne samfund. Han giver også et bud på, hvordan samfundsforskere kan praktisere kritisk forskning, der er relevant for samfundets borgere og offentligheden. Bech anerkender værdikonflikterne i det senmoderne liv, samtidig med at han fastholder et kritisk-nysgerrigt blik på at udforske og værdsætte det senmoderne livs forskelligartede, attråværdige, meningsfrie nydelsesfænomener og muligheder for at udfolde livet.

I dette essay udfolder vi først Bechs samtidsdiagnostiske bidrag til analysen af det moderne liv. Hans særlige betoning af bylivet og billedmediernes nydelsesfulde og ubønhørlige *overfladegørelse* af mennesker, æstetisering og seksualisering som både et eksistensvilkår, en særlig stemthed og uundgåelig lystdimension ved at leve og færdes i byer og foran skærme tilfører nye indsigter. Disse er hverken udfoldet hos eksempelvis Giddens, Bauman, Beck eller Reckwitz eller overhovedet berørt i den klassisk-moderne sociologiske teoridannelse hos fx Durkheim, Bourdieu og Habermas.

Herefter kaster vi lys over den særlige sociologiske analysemetode, som Bech udvikler med inspiration fra den tidligere Frankfurtskole, bl.a. Benjamin og Kracauer samt Heideggers eksistensanalyser. En metode, der hverken sigter mod at forklare årsager eller finde en skjult mening bag fænomener. På

et videnskabsteoretisk plan udfordrer Bech her et stærkt paradigme i seksualitets- og kønsforskningen – hvad enten den er psykoanalytisk, konstruktionistisk, queer- og/eller intersektionelt orienteret – om at studere seksualitet som sprogligt strukturerende menings- og betydningsstørrelser. Bech betoner i sine analyser lyst-, seksualitets- og kønsfænomeners æstetisk nydelsesorienterede 'meningsløshed' og 'villighed' og stemningers betydning i forskellige socialitetsformer, som eksempelvis bylivets *cruising* eller den nyere sociale praksis med onlinedeling af (nøgen)billeder.

I den sidste del drøfter vi, hvordan Bechs akademiske virke udgør en unik måde at bedrive samfundskritisk forskning på. Bech ønskede mere end negativ kritik, hvor man med afsæt i bestemte normative idealer vurderer, om en aktuel praksis lever op til idealerne eller ej. Bechs alternativ er *positivt kritisk*, idet han mener, at forskningspraksis basalt set må handle om at afsøge mulighederne for bedre livsudfoldelse for mennesker. Det kan eksempelvis komme i stand ved at *af-problematisere* umiddelbart foreliggende patologiserede livsområder og fremmale alternative samfundsmæssige forståelsesrammer, der ligestiller forskellige eksistensformer. Bech udviklede således alternative fortællinger om seksualitet og kønsforhold i nutidens danske samfund, der gør det muligt at se andet og mere i den omfattende samfundsmæssige realitet end altid allerede givne under- og overordningsforhold. Et godt eksempel herpå er Bechs studier af mandlig homoseksualitet, hvor han udvikler en sociologisk kvalificeret fortælling om den moderne homoseksuelle mands *Happy End* og et bredere og mere demokratisk narrativ om seksualisering på tværs af køn og seksualitet hinsides moderne binære seksualitetsforståelser. I den afsluttende diskussion drøfter vi eksempler på områder, hvor der i dag kan være brug for en af-problematiserende tilgang og skabe alternative fortællinger til de dominerende forståelser af samfundets grundtræk og udviklingstendenser.

Bechs bidrag til en livsorienteret samtidsdiagnose: Byliv, æstetisering og seksualisering

Bechs sociologiske arbejde tager sit afsæt i den del af hverdagslivet, som mennesker er engagerede i ud over arbejdslivet og det politiske liv. De fleste vil nok være enige i, at samfund er mere end økonomi (marked) og det politiske liv (partier og organisationer). Ofte adresserer samfundsforskere dog den resterende del som 'civilsamfundet', forstået som en ubestemmelig restkategori defineret negativt ved at fravige fra det økonomiske eller politiske livs organiseringsformer og handlingsrationaler. Bech stiller en positiv begrebsbestemmelse af det, han kalder for 'sociologiens tredje' i stedet, hvilket han beskriver som 'fritids verden' (Bech 1999).

I sine undersøgelser af menneskers livsudformninger i denne verdens forskellige leverum peger Bech på en stoftung, vital sammenvævning af by, kønsproblemativering, seksualitet, billedmedier, selvanalyse, æstetisering og

en særlig senmoderne følsomhed. De urbane livsformer og seksualitet – eller med hans eget begreb *seksualisering* – er et uomgængeligt fænomen i det senmoderne overfladeliv, som det foregår i storbyens leverum og på online-baserede platforme. Seksualitet er vigtig for sociologien, ikke mindst fordi mennesker bor i byer og bevæger sig i by-verdener. Byen definerer Bech (med inspiration fra Simmel og Lofland) som en verden af masser af cirkulerende fremmede mennesker. Her gestalter og iscenesætter de sig og møder hinanden som primært overflader, der er både æstetiserede og seksualiserende. Ligeledes foran tv-, computer- og mobilskærme, hvor mange mennesker forbinder sig og tilbringer megen tid i dag, befinder de sig i by-verdener, hvor de møder masser af overflader, som er seksualiserende og åbne for seksualisering. Bech taler derfor om 'telecity' som et begreb for den billedmedieformidlede bylivsverden, hvor mennesker ikke er fysisk samtidigt til stede i byens forstand (og kan bruge alle fem sanser), men tilstedeværelsen er telemedieret. Der er stadig tale om by, da det er en verden af fremmede, som er til stede samtidigt. Nogle er til stede *foran* et telemedie (en skærm med billeder), og nogle er til stede *på* telemedier (på billedet). De telemedierede by-verdener er i dag blevet *interaktive* eller inter-medierede, idet dem, der er foran skærmen, kan kommunikere og skabe fælles præsens med dem, der er på skærmen, fx ved chat (Bech 1997, 1998b, 1999).

Den homoseksuelle eksistensform, de homogeniserede senmoderne livsformer

I sit hovedværk »*When Men Meet. Homosexuality and Modernity*«⁴ fremlægger Bech sin teori om den mandlige homoseksualitet som en specifik historisk, sociokulturel eksistensform. Ifølge Bech er konstruktionen af den mandlige homoseksualitet ikke blot et produkt af kampe om præferencer, undertrykkelse og diskurser og den heri underliggende magt, og dens kompleksitet kan ej heller indfanges med den populære term 'identitet'. Bechs sociologi omhandler fænomener og tilværelsesdimensioner, som ikke kan reduceres til begreber og perspektiver om 'kultur', 'kamp', 'hierarki' og 'identitet'.

Den mandlige homoseksualitet afspejler ifølge Bech i bred forstand det moderne samfunds hovedproblematikker på godt og ondt; den er kendetegnet ved særlige livsbetingelser og udfordringer, fx at leve i byer og by-verdener med distancering og fremmedgørelse i massernes vrimmel af fremmede overflader, leve med sociale normers kollaps, løsrevet fra kernefamilie og trygge fællesskaber og identiteter, at opleve kønsproblematisering, at være utilpas, forkert og ensom, at bruge billedmedier og iscenesætte sig selv, æstetisere og seksualisere og overvåge sig selv gennem selvanalyse og bekymring. Den mandlige homoseksuelle som sociokulturel figur er således *skabt* i og samtidig netop et *svær* på disse livsomstændigheder og muligheder. Den mandlige homoseksuelles erotiske præferencer, samfundets undertrykkelse af ham og diskursive magt presser ham kun endnu mere mod disse forhold

og intensiverer dem, men de er samtidig også i høj grad selv en afspejling af disse betingelser.

Bechs undersøgelse er således en udlægning af den livsudformning og den mangfoldighed af stof, den moderne mandlige homoseksuelle eksistensform er gjort af. Den er kendetegnet ved nogle *fundamentale stemninger* som fx eksistentiel forkerthed, utilpashed og frihed og distancering fra ens egen maskulinitet og potentielle femininitet; *særlige erfaringsformer* som sensitivitet, camp, æstetisering og seksualisering, kønsproblematisering; *bestemte udtryksformer og omgangsformer* som fx styling og iscenesættelse, rejser og brud, signaler og blikket. Den homoseksuelle eksistensform kendetegnes desuden ved bestemte sociale relationer, som fx korte møder, skiftende partnere, åbne parforhold, og klassisk familieliv erstattes af netværk med venner (Bech 1997).

Som historisk og sociokulturel specifik eksistensform genspejler den homoseksuelle det moderne samfunds grundlæggende livsbetingelser og udfordringer. De moderne livsvilkår – byen, fælles sociale normers kollaps, fraværet af sikre og trygge fællesskaber og identiteter, kønskamp, billedmedier og iscenesættelse, kunstinstitutioner, parlamentarisme, ekstern overvågning fra politi og egen overvågning gennem selvanalyse og bekymring – udgør bagtæppet for den homoseksuelles sociale livsverden. De skaber den homoseksuelle som problemområde, som en særlig og udgrænset persontype (jf. også Foucault, 1976). Og som et sted, han allerede er placeret i og ikke kan undslå sig. Den moderne homoseksuelle eksistensform er ikke blot et svar på disse livsbetingelser og problemer, men udgør også et *kreativt* svar på disse forhold. Han udfolder sit liv i byens sociale livsverdener, uden for familien og ved brug og udnyttelse af æstetiske former for liv, de erotiske lyster, raffinering af blikkets nydelser, seksualiseringens glæder og friheden i mellem menneskelige relationer og etiske potentialer.

Giddens (1994) fremhæver også den moderne homoseksuelle som en pionér for forandringer i seksualitet og intimitet i senmoderniteten. Bechs analyse går dog videre ved at pege på, at de moderne livsvilkår og livsudformninger, som har kendetegnet den homoseksuelle eksistensform, herunder ikke mindst at opdyrke byens muligheder for æstetisering og seksualisering, i dag almengøres. I dag får alle by- og onlinelivets mennesker smag for disse muligheder for nydelse. Hvad homoseksuelle mænd for eksempel har gjort i mange år med dating-apps som Grindr og Scruff bliver også hurtigt udbredt for heteroseksuelle med Tinder og Happn. Tesen er, at homoseksualitet og heteroseksualitet som sociokulturelle størrelser smelter sammen i det senmoderne samfund, hvilket lader sig aflæse både i de sociale leverum, i livsformer og seksuelle praksisser, som nu deles mere af alle. Vi *homogeniseres*, idet vi givet fremmedheden kun kan forholde os til hinanden som overflader, som vi uvægerligt anskuer ud fra æstetiserende og seksualiserende vurderingskriterier. Bech understreger, at der er tale om en *tendens*. Det er en sociologisk kvalificeret historie med frugtbare implikationer for både den homoseksuelle og den

heteroseksuelle, idet begge eksistensformer tenderer mod at forsvinde politisk og socialt, som roller og identiteter og subkulturer. Men som sociokulturelle størrelser står de tilbage mere som 'rene' præferencer, interesser eller smagsforskelle. Med andre ord: Den største forskel tenderer nu mod at være forskellen i selve den erotiske smag. Bech finder det frugtbart at fremmale dette perspektiv, fordi tidligere tiders kampe, undertrykkelse og identitetsbevægelse træder mere i baggrunden til fordel for en æstetisk smagsorientering, der har fokus på, hvad man kan få ud af sin smag og lyst frem for at skulle bekende eller retfærdiggøre sin seksualitet (Bech 1997, 2005a, 2005b). Og måske er det også denne tendens, der lader sig aflæse i en stigende skepsis over for den binære opdeling mellem 'heteroseksuel' og 'homoseksuel' og mere flydende selvdefinition i forhold til de gængse kulturelt fasttømrede seksuelle kategorier blandt især yngre generationer i Danmark og andre lande (Graugaard 2014; Frisch m.fl. 2019; Kristiansen & Pedersen 2003, Savin-Williams 2017).

Æstetiseringen og seksualiseringens muligheder og begrænsninger

Aktualiteten af Bechs teorier er til at få øje på i dag. Urbaniseringen og fremkomsten af telemedierede by-verdener af fremmede overflader med myriader af muligheder for social interaktion og selviscenesættelse af krop, køn og seksualitet til følge ser kun ud til at brede sig verden over – fra Instagram og Snapchat til Tiktok og Onlyfans. Det senmoderne menneske er ikke blot et selvrefleksivt individ (Giddens, 1994), en spændingsjagende forbruger (Bauman, 1998) eller en singularitetsdyrkende æstet (Reckwitz 2019). Det er også et menneske, der gribes af byens æstetiserende og seksualiserende stemninger, som vi kan nyde, hvis vi forstår at spille med på de koder og uskrevne regler og etiske forpligtelser, som kendetegner det senmoderne byliv. For eksempel at vi følger blikkets takt og tone, der har udviklet sig i storbyer og får udviklet en etik for menneskers digitale liv, der tager afsæt i de konkrete omstændigheder ved menneskers kropsligt-sanselige nydelser ved væren-på-nettet.

De æstetiserede og seksualiserende by-verdener gennemtrænger vores liv og indvirker på godt og ondt vores livsudformninger helt overordnet – for vores udseende og krop, møde- og samværsformer online såvel som offline, for kærlighed og relationer, intimitet og seksualitet, for lyst og sex. Bech viser, hvordan seksualitet og lyst er vævet sammen med livet i byen og de virtuelle by-verdener, og han leverer et innovativt teori- og analyseapparat til at undersøge en række aktuelle fænomener og udfordringer, der knopskyder sig af telebyens digitale mulighedsrum og tilbyder andre perspektiver på sagerne end dem, de klassiske forklaringsparadigmer giver. Nye seksuelle fænomener som 'sexting', 'dickpics', 'digital billeddeling uden samtykke' og nye koncepter som 'samtykkebaseret sex' må i Bechs optik undersøges i lyset af, hvad der fremkommer af muligheder og begrænsninger ved livsudformninger i det billedmedierede samfund, hvor nydelse af æstetiserede og seksualiserede

overflader er en grundlæggende kvalitet ved de livsbetingelser, som etikken må vokse ud af. Frem for at ty til 'store' og endimensionelle forklaringer om 'kvindeundertrykkelse', 'misogyni', 'patriarkat', 'kapitalisme' eller 'toxic masculinity', der ofte fører til fordømmelse, forbud og moralisering, lægger Bech op til, at vi beskriver nye fænomener fænomenologisk *bottom up* og herudaf skriver frem, hvad en genstandssensitiv etik kunne være. Etikken lader sig således konstituere ud fra de konkrete foreliggende samfundsforhold og livsbetingelser, som for eksempel æstetisering og seksualisering, og må bygge på de etiske potentialer, der eventuelt allerede ligger i disse.

Bech udvikler også med Danmark som empirisk laboratorium en teori om ciskønnede heteroseksuelles *kønsspil*, som en mulig, supplerende sociologisk fortælling om køn i et samfund præget af æstetisering og seksualisering. I sine undersøgelser af det binære kønsforholds moderne udviklingshistorie peger Bech på, at det hierarkiske kønsforhold, '*kønskampen*' mellem kvinder og mænd, i overgangen fra moderne til nutidige samfund tenderer til at udfolde sig som mere ligestillede '*kønsspil*', der er knyttet til lyst og nydelse og mænd og kvinders gensidige smag for hinanden (Bech 2004, 2005a). Og i 2021, hvor #MeToo-bevægelsen har skabt berettiget opmærksomhed om udbredelsen af sexismen og seksuel chikane bredt i samfundet, er det vigtigt også at undersøge aktuelle arenaer for kønsspil, der udfolder sig på æstetiseringen og seksualiseringens vilkårsbund uden at placere sig som underordning, undertrykkelse og magtmisbrug. Det er vigtigt teoretisk at kunne nuancere blikket på det senmoderne kønsforholds udfoldelsesmodus. Både fordi det skærper blikket på de problematiske dominansorienterede tilfælde, og fordi det giver opmærksomhed på, hvor grænserne går, og hvor der er gråzoner, hvor det som umiddelbart kunne tydes i over- og underordningstermer, kan udlægges på andre måder og også bedst burde det. Teoretisk flersporethed er en afgørende forudsætning for at *undgå* ensidige analyser, hvor selv analysens empiri kan modsige forfatterens foretrukne teoretiske fortolkningsskema, uden at dette bemærkes.

I Bechs samtidsdiagnose eksisterer forskellige livsformer på en almen vilkårsbund af en bylivsorienteret æstetisering og seksualisering. Bech minder os om, at netop seksualisering, overfladegørelse og objektivisering ikke blot er onder, der må ses som resultatet af kapitalisme og patriarkat. De udgør også produktive vilkår og opstemtheder, der griber alle, der opholder sig i byen og by-verdener. Dette er vigtige indsigter i en tid præget af nye, kollektive forhandlinger om seksualmoral, og om hvordan man sikrer, at seksuelle møder bliver samtykkende, da seksuelle nydelser og lyster også er kvaliteter i sig selv, som leves og kommunikerer ud over det rent verbale sprog, fordi de er bundet til rum og stemning. Bechs perspektiv på æstetisering, seksualisering, etik og ligestilling kan være med til at bestemme en 'god' produktiv form for seksualisering og æstetisering uden at ty til absolut instruktion fra regler, kodekser, politikker og moralisme. Der tages derimod udgangspunkt i, at mennesker ikke er instrumentelle og etikløse, og at det for mennesker drejer

sig om at indpasse sine lyster og adfærd under samfundsmæssige forhold og under hensyntagen til hinanden.

Bechs metodologiske bidrag: En 'material'-fænomenologisk tilgang

Den fænomenologiske inspiration i Bechs perspektiver på seksualitets- og kønsfænomener er karakteristisk. Han bidrager med en særlig metodologisk analysetilgang, som han benævner 'materiel'-fænomenologi (Bech 1999). Med denne fænomenologiske tilgang sigter Bech hverken på årsagsforklaring eller meningsforståelse, men søger at beskrive og udlægge et fænomens sanselige, stemningsmæssige og sociale stoflighed, hvormed der åbnes for at inddrage æstetiske dimensioner i analyser af den homoseksuelles blik betydning i det moderne liv. Herved adskiller Bechs æstetiseringsbegreb sig fra Bauman og Reckwitz' syn på æstetiseringen som en særlig livsetos eller en orienteringsform for mennesker, som kommer til udtryk i den æstetiserende turist.

Den 'material'-fænomenologiske tilgang udvikler Bech med afsæt i Benjamin, Kracauer og Heideggers tanker, hvormed han betoner livsverdenens stoffylde og stemninger som en uundgåelig dimension ved eksistensen. Analysetilgangen er *strukturel-fænomenologisk*, da den identificerer den moderne homoseksualitet som en historisk, sociokulturel formation med særlige grundtræk og trends, samtidig med at den inddrager erfaringer og den livsverden, som den mandlige homoseksuelle lever i. Analysens afsæt er overflade-fænomener i den sociale verden, som de fremtræder for mennesker, fx en stemning, et blik eller et rums indretning. Det analytiske arbejde består derfor i så bredt som muligt at afdække fænomenets særlige træk og udfolde den bredere kontekst, det er situeret i. Som eksempel er byen dét, der gemmer sig 'i bunden' af blikket som en karakteristisk udtryks- og omgangsform for homoseksuelle (Bech 1997).

Fænomenologi forbindes ofte med et analytisk greb, hvor forskeren søger at 'forstå' en 'gemt betydning' bag det studerede fænomen. Seksualitet, lyst og vilje udgør dog ifølge Bech dimensioner af eksistensen, som ikke lader sig reducere til 'mening', eller som skal forklares som udtryk for 'noget andet'. Lyst og seksualitet er også noget, vi *har* og *er*, fordi vi gerne *vil* det. Det skal ikke forstås eller forklares, men i høj grad udlægges æstetisk – og nydes. Den stilistiske del bliver således vigtig i Bechs sociologi, da det også handler om at udlægge – eller re-repræsentere – nydelsen, fryden og stemningen i rummet i sin tekst. Bech benytter æstetiske og retoriske greb kendt fra fiktionen (for eksempel essay, brevveksling, detektivfortælling og montage) og formidler analysens politiske implikationer for menneskelig seksualitet, kønsforhold og liv i en skrivestil, der virker gennem *dialog*, *tvetydighed*, *ironi* og *overtalelse*. Bech kalder det en 'ikke politisk irrelevant' formidlingsform, der er etisk-politisk forpligtet på at få det bedste ud af tingene (Bech 1997:2-9; 1999) (se mere herom i den afsluttende diskussion).

I dette perspektiv finder Bech det i dag mere fænomenologisk adækvat at tale om *smag* frem for seksuel orientering, begær eller identitet. I en fænomenologisk forståelse af smag ligger vægten på dens æstetiske kvaliteter. Perspektivet er fremadrettet orienteret mod, hvad man får ud af den, og ikke tilbageskuende mod, hvordan du fandt ud af det (fx om du er homoseksuel). Smagen er pr. definition forskellig og varierer fra person til person. Man fødes ikke med en smag, den kan ændre sig, og nye smagsorienteringer kan opstå. At tale om en seksuel smagspræference forskyder således en del af de problemer, som har præget seksualitetsforskningen, hvor binære modsætninger og fasttømrede seksuelle identiteter har betydet, at man skal forklare eller begrunde sine præferencer og være i en kategori. Det er også et farvel til den skyld og synd, der tidligere under indflydelse af religion, lægevidenskab og psykoanalyse har omgærdet seksualitet og begær. 'Bekendelsen' af ens seksuelle smag kunne med Bech være lige som med mad og musik. Om man har hang til jazz og ikke hiphop kræver ikke lange retfærdiggørelser eller skal forstås i lyset af en muligvis fæl, ikke erkendt hierarkiserings- og dominanslogik, som virker bag om ryggen på de naive musikelskende mennesker.

Bechs udlægning af modernitetens æstetiserings- og seksualiseringstendenser er et godt eksempel på en analytik, der er orienteret mod at få det bedste ud af de givne forhold. Bech fremanalyserer seksualiseringen som både et eksistensvilkår, en mere eller mindre udbredt, tilvænnet omgangsform og – med reference til Heideggers eksistensanalyser – en særlig stemthed som en uundgåelig lystdimension ved at leve og færdes i by-verdener (Bech 1997, 1998b, 1999a). Bech tilbyder her et sociologisk blik, der frem for at fordømme modernitetens æstetiserings- og seksualiseringstendenser som 'fremmedgørende', 'tingsliggørende' og feticherende, som det ofte sker i feministiske, marxistiske og psykoanalytiske analyser, inkluderer nydelsen af de æstetiserede og seksualiserede overflader som en kvalitet knyttet til samfundets basale urbane og uvægerligt anonymiserede livsbetingelser. Det er en sociologisk analyse, der udlægger dette liv og positivt-kritisk reflekterer over dets værdifuldhed vis-a-vis andre værdier, som udspringer af og dyrkes i andre livsrum end i det storbyurbane livsrum.

Der er ingen tvivl om, at æstetiserings- og seksualiseringslogikkerne forstærkes med det inter-telemedierede-bylivs fremmedgørelse som sit bagtæppe i den nuværende epoke. Men en ensidig beklagelse over denne fremmedgørelse som en af kapitalismens skadelige effekter eller forsøg på at komme den til livs gennem moralsk fordømmelse er, ifølge Bech, både forfejlet og perspektivløst. På den ene side er det nok ikke muligt at undslippe sig fremmedgørelsen, idet få mennesker nok reelt ønsker at leve i landsbyer, hvor alle kender hinanden. Og selv om det på den anden side skulle lykkes demokratiske samfund af afskaffe den kapitalistiske produktion og den kommercialiserede udnyttelse af seksualitet og æstetik i pornografi, mode og vareoverflader, ville disse fænomener nok ikke forsvinde, fordi urbanisering,

billedmedier og kønsproblematisering stadig ville være der. Bechs bud er i stedet af-problematisering; at gøre sig bekendt med og lære at sætte endnu mere pris på, hvordan bylivets æstetisering og seksualisering er mulig og kan blive både eksistentielt berigende og skabe kropslig nydelse.

Det fremmedgjorte bylivs omstændigheder fører dog ikke bare til anomiske, normopløste tilstande som mistrøstige samtidsdiagnostikere, som fx Bauman (1998) hævder. I Baumans optik er byen primært et sted for menneskers »mis-meetings« (Bauman 1993; Bech 2007). Bech pointerer derimod, at det senmoderne bylivs seksualisering også har etiske kvaliteter. Der ligger en demokratisk-civilisatorisk gevinst i, at denne nydelsesfulde oplevelsesform bliver tilgængelig for alle i byrummet og således rammer eller griber seksualiseringen og æstetiseringen alle, som ligeledes har mulighed for at æstetisere og seksualisere andre på tværs af køn. Desuden er æstetiseringen og seksualiseringen også integrerende størrelser, som skaber møder mellem og sidestiller mennesker på tværs af kønnede, etniske og kulturelle forskelligheder. Dette stiller selvfølgelig på den anden side den enkelte som etisk ansvarlig for sine nydelser og handlinger i forhold til sig selv og sine omgivelser. Når det gælder relationer til andre, er Bech på linje med Løgstrup, Lévinas og Baumans tanker om, at der indbygget i relationen til andre gælder en fordring om at tage vare på den anden. Bech er optaget af at se de senmoderne livsbetingelser i øjnene for at reflektere over såvel dens begrænsninger som dens muligheder, og derved åbner han for en kvalificeret diskussion af nydelserne og deres rette etiske indpasning i nutidige menneskers liv (Bech 2009).

I sit fokus på eksistens, livsførelsens kunst og etikens altid konkrete udmøntning under forskellige historiske omstændigheder udgør Bechs livsorienterede sociologi et alternativ til det i dag udbredte hierarki-dikotomiske, intersektionalitets-paradigme. Her står sociale kategorier som køn, seksualitet og race osv. altid i et hierarkisk-dikotomisk forhold og gensidigt forstærker hinanden i en verden af majoritets- og minoritets-identiteters mobilisering og kamp (Bech 2005a, 2005b). Bech viser, at den homoseksuelle 'identitet', som udgør 'den menneskelige pol' i diskursernes, rollernes, scriptsenes sprogligt-strukturerede påbud, forbud eller forventninger, ikke indfanger alt det, der er på færde. Og han tilføjer med sin material-fænomenologiske tilgang et fokus på æstetiske perspektiver ved forskellige eksistensformer som en alternativ analysetilgang, der kan være forfriskende i en tid, hvor undersøgelser af sociokulturelle fænomener kan synes ensidigt optaget af 'identitet', 'kamp' og 'hierarki', hvilket også præger den samfundsmæssige stærkt politiserede 'identitetspolitiske' debat i disse år.

Man kunne for eksempel undersøge spørgsmålet om 'kulturel appropriation' ud fra et æstetisk perspektiv. Når sangeren Justin Bieber vælger at få *dreadlocks*, eller en hvid, kvindelig sanger iscenesætter sig med asiatiskinspirerede klæder, kan det fænomenologisk set også udlægges som en måde at kommunikere stil og smag på. Vi taler heller ikke om 'kulturel appropriation',

når vi går på en tyrkisk eller mexicansk restaurant eller indretter vores hjem med ting fra »fremmede himmelstrøg«. For her drejer det sig om smag og ikke identitet. Ligeledes kunne man også indtage et mere åbent og afdramatiserende blik på nutidige 'identitetskampe' mellem 'transkønnede'/'non-binære' og 'ciskønnede', hvor man med større nysgerrighed på fx livserfaringer, oplevelse, udtryk og stil kunne møde hinanden mere omsorgsfuldt og udvikle større forståelse for forskellige måder *at gøre* og leve som køn på i stedet for et dikotomiserende fokus på 'identitet' og patologi.

Bech som samfundskritisk intellektuel: Den positivt-kritiske tilgang

Kritisk teori i Frankfurterskolens og Foucaults versioner udgør en central del af Bechs sociologiske dannelse og grundlag. Bechs kritiske dialog med disse forskellige udgaver af kritisk teori er centralt for udviklingen af hans særlige positivt-kritiske måde at bedrive samfundsforskning på. Adornos negative dialektik, som fremhæver, hvordan begrebsbrug er uomgængelig og virkelighedsreducerende, samt Benjamins og Kracausers bysociologi inspirerede Bech til udvikling af genstandssensitive fænomenologiske analyseformer. Den Frankfurter-inspirerede kritiske teori har gang på gang påvist, hvordan det bestående samfund er ideologisk fordrejet på måder, som hindrer en mere omfattende realisering af moderne værdier eller idealer om lighed, retfærdighed, frihed og demokrati. Den har fokuseret på tingsliggørelse og fremmedgørelse og på spørgsmål om, hvordan sådanne forhold kunne ophæves. Denne form for kritisk teori er typisk negativ med fokus på afstand mellem praksis og ideal. Som vi har set, renoncerer Bech på fremmedgørelseskritikken, idet den bymæssigt forankrede fremmedgørelse synes at være kommet for at blive. Men han fastholder den kritiske teoris hovedindsigter om videnskabelighedens komplekse indvævning i værdier og normativitet. Foucaults videnskritiske arbejde inspirerede Bech, hvilket man ser i hans udvikling af den af-problematiserende kritiske tilgang til dele af det sociale livs erfaringsfænomener. Bech læser den sene Foucault som en art fænomenolog, der netop fremhæver subjektets historiske erfaringsformer og selv-arbejde med henblik på at realisere forestillinger om det rette og smukke liv – »eksistensens æstetik« hos Foucault – som et relativt autonomt praksisfelt (Bech 1990). Derfor afviser Bech forestillingen om diskursernes forrang som den eksempelvis udtrykkes med Butlers diskurskonstruktionisme (Bech 1995; 2005a;53ff).

Frankfurterskolens opgør med positivismen rummer den basale indsigt, at modstillingen mellem værdier kontra værdifrihed er et ideologisk falsum. Problemet med den positivistiske forskning er, at den ikke gør sig dette klart og dermed reelt producerer ideologi forklædt som videnskab. Den genuint kritiske forskning sætter derimod en ære i at gøre sig dette forhold klart for derved konkret at kunne reflektere over sine egne værdier i forhold de historiske og samfundsmæssige omstændigheder og muligheder (Bech 2005a:26-

29). Det, der i undersøgelser optræder som fakta eller data, er principielt foranderlige og ikke givne forhold. Derfor må vi i det kritiske arbejde reflektere over, hvad et givent fænomen egentlig er, i lyset af, hvad det kunne være (Bech 2005c:196). Når man for eksempel analyserer forholdet mellem kønne, vil ens aktuelt konstruerede data måske tilsige, at man tolker forholdet som kendetegnet ved hierarki og ulighed. Men sådanne fakta skal ikke forstås som reflekterende en given ahistorisk (essentiell) orden, men må snarere anses som principielt foranderlige forhold. Et mere ligestillet forhold kunne være muligt givet bestemte forudsætninger, som man jo netop bør reflektere over som del af udforskningen af de studerede sagsforhold. Hvad de producerede data umiddelbart reflekterer, afspejler med andre ord ikke det studerede sagsforholds hele virkelighed.

Det er et vilkår i forskningen, at den præges af værdier, hvorfor den kritiske forsker må undersøge de værdier, som gør sig gældende i forskningens respektive undersøgelsesfelter. Det forhold er afgørende for at forstå, hvordan man kan udøve positiv-kritisk forskning. Bechs fordring går på, at teori og forskning skal søge at være frugtbar med henblik på at forandre foreliggende omstændigheder til det bedre. Ud fra et tæt kendskab til det undersøgte sociale fænomens beskaffenhed må forskeren udpege livsmuligheder, som kan gøre livet, som det nu engang leves i den udforskede livsverden, bedre. Hvad en bedre livsudformning kan være, ved man ikke på forhånd. Men det kan vise sig gennem udforskning af et givent fænomen og den sociale verden, det indgår i. Ud fra forskerens indgående kendskab kan det blive muligt at beskrive, hvilke værdier som gør sig gældende, og hvordan disse i højere grad kan realiseres ved at gøre bestemte ting i den givne sammenhæng. Det er også via forskningen, at man kan løfte de specifikke værdier frem og kvalificere dem ved en yderligere refleksionsproces. For værdier er historiske og konkrete, idet de er forbundne med og artikulerede i en bestemt social livsform. Det er ved at reflektere værdier kontekstuel og specifikt, at man kan bidrage med kvalificerede forestillinger om, hvad der kan løfte værdierne frem eller med konkret kritiske refleksioner over, hvordan de pågældende værdier fremstår problematiske i lyset af andre værdier, som vægter tungere (Bech 2005a:27).

I en undersøgelse af et givent fænoménområde og spørgsmål om mulig forbedring knyttet dertil kan vi indvinde en større forståelse af, hvilke værdier som definerer »det bedre« i den konkrete sociale sammenhæng. Bechs undersøgelse af, hvordan det senmoderne kønsforhold i stigende grad forløber som kønsspil – og ikke alene kønskamp – illustrerer denne almene fordring på at udøve den positivt-kritiske forskning. Med udlægningen af kønsspillet særlige gensidigt anerkendende etik fremtræder en æstetiserende og seksualiserende – dvs. nydelsesfuld – samværsform. Kønsspillet udgør således en etisk set mere bæredygtig og attraktiv mulighed sammenlignet med kønskampens over- og underordningsdynamikker.

Refleksionen over forskningens værdimæssighed omfatter også vores brug af teori, idet valget af teorier også præges af værdimæssige fordomme. Den enkelte forsker kan have hang til bestemte teorier, som måske blot er funderet i en personlig forkærlighed eller i ens forskningsgruppes dominerende teorihorisont. Men da en teori aldrig ser hele virkeligheden, er det sjældent nok med én teori, og man må altid overveje de værdier, man får med i købet, når man anskuer en given problematik og del af virkeligheden med et bestemt blik. Vi må altid granske spørgsmålet om, hvor adækvat vores teori er i forhold til de foreliggende omstændigheder, da andre briller altid principielt vil kunne give indblik i andre sider af virkeligheden. For Bech betød Adornos pointer om begrebets ubønhørlige vold mod det levede liv, at en immanent begrebskritik må være en obligatorisk del af det videnskabelige arbejde. Enhver undersøgelse må engagere sig konkret i princippet om genstandssensitivitet, da det altid er et åbent spørgsmål, om virkeligheden og det levede liv egentlig kan begribes med de greb, som metodologisk og teoretisk er os for hånden. Det er på baggrund af en sådan selvkritisk refleksionsproces, at Bech udvikler sin 'material'-fænomenologiske teoriramme, der indfanger erfaringsdimensioner ved det sociale liv, som netop ikke er indeholdt i eksempelvis marxistisk kapitalismeteori eller diskursanalyser af subjekters underkastelse under bestemte italesættelser. Udvikling af nye teoretiske vinkler, som kan relativere dominerende forståelsesrammer, er ifølge Bech altid en central opgave for sociologien, fordi det er umuligt at anerkende forståelsesrammers relative værdi, hvis vi ikke kender andre forståelsesrammer, som også kunne være relevante for forståelse af de undersøgte dele af den samfundsmæssige virkelighed.

Lad os tage kønsforholdet i det aktuelle moderne samfund som eksempel på den positivt-kritiske tilgang. På baggrund af en forskningskritisk analyse af de fremherskende forståelsesrammer, der alle lægger vægt på over- og underordningsforhold, spørger Bech, om mindre dikotomiske rammer kan være adækvate med henblik på at forstå dimensioner ved kønsforholdet. Hvis vi kan få øje på sådanne dimensioner, har vi måske også mulighed for på et mere praktisk niveau at opdyrke sådanne ikke-magtorienterede forhold mellem kønnene. Bech udvikler her en fænomenologisk kønsteori om at være kastet som køn (Bech 2005a). Vi er alle qua vores socialisering blevet kønnet således, at man oplever sig selv som et bestemt køn med interesser og tilbøjeligheder, som man har fået smag for og kan nyde. At være kastet i køn er en anden historie end de gængse fortællinger om kønnet som givet af naturen som en essens eller som nedlagt egenskab i mennesker, hvormed fx kvinder nødvendigvis skulle forblive det andet og underordnede køn i forhold til mænd normativt og politisk set. Bechs teori indfanger fint noget positivt tilstedeværende i kønsforholdet – om lysten til at være en mand, der gerne vil være mand, og en kvinde, der vil være en kvinde, uden på nogen måde at forudsætte en essentialistisk kønsopfattelse. Den siger ikke, at man ikke kan kaste sig videre

som noget andet og anderledes end det første kønskast. Man kan, som vi ser flere gøre i dag, kaste sig videre som noget andet, fx til en anden eller ny måde at være mand på, til transperson eller nonbinær, hvis man ikke finder sig tilpas ved det første kønskast. Pointen er blot at kunne tematisere, hvordan køn stadigvæk praktiseres, selvom mange dimensioner af forholdet mellem kønne er blevet opløst af det reelt emanciperende moderne samfund.

Med denne fænomenologiske kønsteori om kønskastethed taler Bech om at dyrke en »ren kønsinteresse«, som sigter til æstetisk motiveret kønsfælleaktiviteter og -samvær. Begrebet om 'ren kønsinteresse' kan forklare, at mænd nyder fx fodbold som eksklusivt mandesamvær og kvinder samvær centreret omkring fx makeup, at strikke og mode eller fodbold uden at sådanne aktiviteter skal ses som afledt af fortrængt homoseksualitet eller som mikrosociologisk reproduktion af patriarkalske magtstrukturer. Ligesom franskbrød ikke er underordnet rugbrød, er der ingen grund til i et og alt at tematisere 'kvindede' som underordnet 'mand'. Det tidligere omtalte kønsspil er en yderligere dimension ved dette, idet kønspillet frem for en politisk motiveret kønskamp er drevet af æstetiske præferencer og lyster og udpeger, hvordan kvinder og mænd iscenesætter sig selv som 'mandige' eller 'kvindelige' ved hjælp fra maskulinitetens og femininitetens kulturelle garderober alene for at vække og pirre hinandens erotiske interesse og begær. Senmoderne mennesker leger 'mand' og 'kvinde' på æstetiseringens og seksualiseringens arena og præmisses. Vi *er* ikke kønnene, og de har ikke nogen normativ gyldighed, ud fra hvilken vi kan gøre krav eller rettigheder gældende med henvisning til, at man nu tilfældigvis er et menneske med det ene eller det andet kønsmæssige fortegn (Bech 2004, 2005a, 2005c).

Bechs positivt-kritiske tilgang handler med andre ord om at udvikle mulighederne for, at moderne, oplyste borgere kan træffe kvalificerede livsvalg og finde balance i livsførelsens svære kunst i en senmoderne tid (Bech 1990). Tilgangen undersøger reelt praktiserede værdier og gransker, hvordan disse værdier kan komme til endnu mere udfoldelse, hvis det skønnes tjenstligt i forhold til den almene livsførelses navigation mellem forskelligartede værdier. Frisind er her en basal værdi eller ideologi for en positiv-kritisk bestræbelse, da værdien bærer et frit og demokratisk samfund. Den sikrer, at vi kan leve i anerkendelse af mangfoldige værdiers relative værdi for/i bestemte livsformer.

Afrunding og diskussion

Vi har i det ovenstående drøftet eksempler på, hvordan Bechs positivt-kritiske nydelsessociologi bidrager med originale perspektiver i udforskningen af aktuelle, sociokulturelle fænomener og problemstillinger.

Bechs livsorienterede sociologi viser, hvorfor det ligger inden for en aktuel sociologis opgave at kortlægge og udlægge, hvordan senmoderne menneskers sociale liv handler om mere og andet end mening, kultur og identitet.

Mennesker er ikke kun optaget af anerkendelse eller bekræftelse af identitet, men er også helt grundlæggende og qua deres væren-i-byen og væren-på-nettet optaget af at nyde forskellige æstetiske dimensioner og kvaliteter. Det er værd at huske på i disse år, hvor perspektiver og kategorier som mening, kultur og identitet synes overforbrugte. Et ensidigt fokus på kultur og identitet leder let til en overdreven bekymring for, at samfundet integrationsmæssigt falder fra hinanden i kulturel tribalisering. Men måske står det ikke så slemt til, og man kan jo hævde, at bylivet som et alment vilkår også afstedkommer en homogenisering på tværs af forskellige kulturelle orienteringer, da langt de fleste mennesker i moderne samfund præges af æstetisering og seksualisering og har mulighed for at udnytte og udfolde sig i forhold til disse betingelser. Seksualiseringen og æstetiseringen giver en fælles, erfaringsmæssig ramme omkring den kulturelle pluralisme og viser, at vi ikke alene skal forstå det moderne samfunds integrationsproblematik ud fra et kulturelt perspektiv. Bechs nydelsessociologiske perspektiver på æstetisering og seksualisering lægger op til undersøgelse af, hvilke nydelser der opstår, når livet leves på nettet og i digitale interaktioner uden at være fysisk-kropsligt til stede i samme rum. Det åbner for at kvalificere fortællinger om, hvordan nydelserne under de nuværende samfundsmæssige vilkår kan indpasses i menneskers liv på etisk bæredygtig vis. Måske er en nysgerrigt undersøgende tilgang, der sigter mod en etisk sensibilisering af menneskers nydelser, for eksempel når alverdens former for pornografi forbruges massivt på nettet, og man deler seksualiserede billeder digitalt med hinanden, en bedre vej end problematiserende tilgange, der ofte kritiserer og fordømmer fænomener, som synes forbundne med æstetiserings- og seksualiseringslogikkernes stigende betydning.

Bechs æstetiske perspektiv, der lægger vægt på eksistensform frem for identitet, giver også mulighed for at tilgå aktuelle identitetspolitiske konflikter om fx 'kulturel appropriation' ud fra et sådant perspektiv. Ud fra det æstetiske perspektiv kan vi betone smukke, sanselige sider ved udtrykket, stilen, farverne, formerne og smagen, der knytter sig til fænomenerne, og måske derved blive opmærksomme på, hvordan mennesker med forskellige identiteter kan nyde samme former for smag og skønhed. En sådan tilgang kan opløse et ofte konfliktfyldt identitetsteoretisk og -politisk perspektiv. Identitetskategorien er populær i det seneste årti, men det er ikke givet, at alt skal vinkles ud fra identitetskategorier. At man synger Negro Spirituals i ens kor er ikke noget, som nødvendigvis definerer ens identitet hverken i egne eller andres øjne. Det kan være noget, som man værdsætter rent æstetisk, og som ikke indbefatter en kulturel nedvurdering eller dominans, som synes understøttet, om man anskuer sager ud fra et begreb om kulturel appropriation.

Det er ifølge Bech en vigtig bestræbelse for sociologien at udpege muligheder for mere og bedre livsudfoldelse. Bech udfolder ikke dette særligt meget, hvilket der jo er god grund til givet argumentet om, at værdier er forankrede i bestemte historisk konstituerede sammenhænge. Det gælder om at forstå

sådanne værdier i deres specificitet og ikke om på forhånd at have stærke normative teorier om, hvad det gode liv er. Men samtidig insisterer han på, at videnskabelig forskning i den kritiske forstand jo ikke bare er for sjov eller selvomsluttet akademisk nørderi. Forskningen skal hjælpe til, at livsudfoldelsen kan blive bedre, men vi kan ikke på forhånd sige, hvad der vil være det bedre. Det kan vi kun sige noget kvalificeret om, når vi kender de konkrete sammenhænge mere indgående. Bechs analyse af æstetisering og seksualisering løfter nogle nydelsesmæssige forhold frem og peger i den forstand på nogle praktiske værdier, vi er orienterede imod. Samtidig udpeger hans analyse også nogle værdimæssige eller etiske forhold, der knytter sig til denne særlige form for praksis. Det er først undersøgelsen, som bringer sådanne æstetiske værdier frem, hvormed de kan blive genstand for en kritisk refleksion efterfølgende. I et større livsførelseskunst-perspektiv kan man overveje æstetiseringens relative værdifuldhed set i forhold til andre værdier. Æstetisering og overfladeseksualiseringen har sin specifikke og relative værdi, da mennesker også eftersøger andre værdier som eksempelvis nærhed, tryghed og personlig intimitet. Livsførelsens kunst kommer således til at handle om at balancere forskellige værdier på en måde, som giver plads til, at man netop kan værdsætte forskellige værdier, som overordnet set fører til en balanceret livsudfoldelse.

Kunsten ved en værdibevidst kritisk sociologisk udforskning handler om at undgå en implicit form for moralisering, der kan følge af en alt for smal teoretisk forudindtagethed. Svaret er ikke alene at kritisere bestemte aktører og sympatisere med 'ofrenes' perspektiv, men lige så vel kritisk-nysgerrigt at undersøge disse fænomener. Opgaven er at beskrive, hvad der er på spil hos dem, der eksempelvis sender dickpics, eller når unge udveksler seksualiserede nøgenbilleder med hinanden for at kunne bruge en sådan viden til at opøve en øget etisk sensibilitet i den måde, man agerer og lever på nettet. Bechs tilgang kan beskrives som en humanistisk, oplysningsfilosofisk forpligtet tilgang. Den kritiske intellektuelle forskers opgave er at bidrage til vores samtale om, hvordan man kan føre livsførelsens kunst i et pluralistisk samfund. Ifølge Bech er en sådan tilgang til den komplekse værdiproblematik den mest redelige tilgang. Man må være ædrueligt eksplicit om, hvordan man håndterer spørgsmålet om, hvilke muligheder for bedre livsudfoldelse, forskningen kan bidrage til at fremmale.

Bech var på samme måde som Giddens optaget af, hvordan frisættelsen og de teknologiske muligheder artikulerer en etisk motiveret selv begrænsning som aktuell kompliceret problematik. Giddens fokuserer på en række »livs-politiske« spørgsmål, der handler om at konsolidere positive begrænsninger i forhold til vores endeløse teknologiske muligheder for at manipulere med naturen og menneskets egen natur. Altså spørgsmål, som adskiller sig fra, men ikke erstatter klassisk moderne emancipationspolitiske spørgsmål om den (u) retfærdige fordeling af ressourcer blandt samfundets medlemmer. I Bechs op-

tik bliver spørgsmålet om vores etisk motiverede selvbegrænsningskunst i særdeleshed anskuet som et spørgsmål om den rette navigering mellem forskellige værdiordener, lyster og tilbøjeligheder. Kort sagt er bidrag til oplyst værdinavigation opgaven for sociologer, som gerne vil være kritisk-humanistisk relevante. Henning Bechs værk har afsat et tydeligt tankespor og givet talrige eksempler på, hvordan man kan bidrage som en både tankevækkende, indigneret, harmdirrende og fornuftsbidragende stemme i den offentlige debat. Det kan man også forvisse sig om ved at læse hans mange interviews, debatindlæg og læserbreve i medierne fra start-1980'erne og frem til 2010'erne.

Noter

1. Et kort tilbageblik på Henning Bechs forskningskarriere findes i artiklen 'Byen, seksualiteten, sociologien og personen. Et interview med Henning Bech' (Heinskou & Wøldike 2014).
2. For et samlet overblik over Henning Bechs udgivelser se Heinskou & Wøldike 2014:394-400.
3. Se fx Zygmunt Bauman og Jeffrey Weeks anmeldelser af *When Men Meet* (Bech 1997).
4. Bogen er en bearbejdet og udvidet udgave af »Når mænd mødes. Homoseksualiteten og de homoseksuelle« fra 1987.

Referencer

- Bauman, Z. (1993): *Postmodern Ethics*, Oxford: Blackwell.
- Bauman, Z. (1998): 'On Postmodern Uses of Sex', i: *Theory, Culture & Society*. Vol. 15(3-4), 1998. <https://doi.org/10.1177/0263276498015003002>
- Bech, H. (1987): *Når mænd mødes. Homoseksualiteten og de homoseksuelle*. København: Gyldendal.
- Bech, H. (1990): *Skal man være sig selv? Om Foucaults seksualitetshistorie*. Nordisk Sexologi 8, p. 6-22.
- Bech, H. (1992): 'Report from a Rotten State: »Marriage« and »Homosexuality« in Denmark', in: Plummer, K. (ed.): *Modern Homosexualities. Fragments of Lesbian and Gay Experiences*.
- Bech, H. (1995): 'Sexuality, Gender and Sociology. Review Essay', in: *Acta Sociologica* 38(2), p.187-192. <https://doi.org/10.1177/000169939503800206>
- Bech, H. (1996): '(Tele)Urban Eroticisms', in: *Parallax* 2, pp. 89-100. <https://doi.org/10.1080/13534649609362007>
- Bech, H. (1997): *When Men Meet. Modernity and Homosexuality*. Cambridge: Polity Press & Chicago: University of Chicago Press.
- Bech, H. (1998a): 'A Dung Beetle in Distress: Hans Christian Andersen meets Karl Maria Kertbeny, Geneva, 1860. Some Notes on the archaeology of homosexuality and the importance of Tuning', in: *Journal of Homosexuality*, 35(3/4), pp. 139-161. https://doi.org/10.1300/J082v35n03_06
- Bech, H. (1998b): 'Citysex: Representing Lust in Public', in: *Theory, Culture & Society*. 15(3/4), pp. 215-241. <https://doi.org/10.1177/0263276498015003010>

- Bech, H. (1999): *Leisure Pursuits: Studies in Modernity, Masculinity, Homosexuality and Late modernity: A Survey of Some Results*. Sociologisk Rapportserie. 1999(3). København: Sociologisk Institut, Københavns Universitet.
- Bech, H. (2003): 'The disappearance of the modern homosexuality', in: Weeks, J., Holland, J. & Waites, M. (eds): *Sexualities and Society*. Cambridge: Polity Press, pp. 276-287.
- Bech, H. (2004): 'The Gender Game', in: *Sosiologisk Årbok*. 17(1), pp. 47-98.
- Bech, H. (2005a): *Kvinder og mænd*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Bech, H. (2005b): 'Teksten eller livet: Fire begreber om kultur', in Povlsen, KK & Sørensen, AS. *Kulturkritik og Kulturkamp*. Aarhus: Klim.
- Bech, H. (2005c): 'Hierarki, dikotomi etc.: om den store fortælling om køn seksualitet, etnicitet, osv., samt om nogle mulige mellemstore alternativer', in: Bech, H. & Sørensen, AS (red.): *Kultur på kryds og tværs*. Århus: Klim, pp 210-231.
- Bech, H. (2007): 'Bauman's call', In MH Jacobsen, S Marshman & K Tester (eds): *Bauman beyond Postmodernity: Critical Appraisals, Conversations and Annotated Bibliography 1989-2005*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag pp.369-374.
- Bech, H. (2008a). 'À cosmopolis', in: *Sociétés*, 100(2), 69-77. <https://doi.org/10.3917/soc.100.0069>
- Bech, H. (2008b): 'How (not) to do Critical Social Science: Some notes on space, wormholes and the telecity; plus a cosmopolitan draft', in: *Yearbook of Sociology* 1, pp. 85-96.
- Bech, H. (2009): *Seksualitetsforskning: en introduktion. Seksualiteter*. Skriftrække fra Center for Seksualitetsforskning. 1. Center for Seksualitetsforskning, Københavns Universitet.
- Bech, H. & Necef, M.Ü. (2012): *Er danskerne racister? Indvandrerforskningens problemer*. København: Frydenlund.
- Bertilsson, M. (2014): 'Sex and the City: A Review of Henning Bech's Work', in: Heinskou, MB. & Wøldike, ME. (red.) *Byen og blikkets lyst. Festskrift til Henning Bech*. København: Seksualiteter, Skriftrække fra Center for Seksualitetsforskning.
- Foucault, M. (1976[2006]): *Seksualitetens historie I: Viljen til Viden*. København: Det lille forlag
- Frisch, M., Moseholm, E., Andersson, M, Andresen, JB & Graugaard, C. (2019): *Sex i Danmark. Nøgletal fra Projekt Sexus 2017-2019*. Statens Serum Institut og Aalborg Universitet.
- Giddens, A. (1992[1994]): *Intimitetens forandring. Seksualitet, kærlighed og erotik i det moderne samfund*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Graugaard, C. (2014): 'Kønslivskamæleoner', in: Heinskou, MB. & Wøldike, ME. (red.) *Byen og blikkets lyst. Festskrift til Henning Bech*. København: Seksualiteter, Skriftrække fra Center for Seksualitetsforskning.
- Heinskou, MB. & Wøldike, ME. (eds) (2014): *Byen og blikkets lyst. Festskrift til Henning Bech*. København: Seksualiteter, Skriftrække fra Center for Seksualitetsforskning.
- Kristiansen, HW & Pedersen, W. (2003) 'Å gøre det, å føle det og å være det. Homoseksualitet i det seinmoderne', in *Tidsskrift for samfunnsforskning*. 01/2003. Vol. 44. <https://doi.org/10.18261/ISSN1504-291X-2003-01-01>
- Reckwitz, A. (2019) *Singulariteternes samfund*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Savin-Williams, RC (2017) *Mostly Straight. Sexual Fluidity among Men*. Harvard University Press. <https://doi.org/10.4159/9780674981034>